

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

ATVEJO ANALIZĖ - TAS® 39 FinansinĖs priemonĖs. PripaŹinimas ir vertinimas

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Copyright 2021, Istanbul University

ATVEJO ANALIZĖ – 39-asis TAS „Finansinės priemonės. Pripažinimas ir vertinimas“

Ivadas

Dabartinėje ekonominėje aplinkoje ūkio subjektai susiduria su daugybe skirtingų rizikų. Viena iš vadovų pareigų yra nustatyti galimą neigiamą šių rizikų poveikį įmonių finansinei veiklai ir suvaldyti šį poveikį. Šių rizikų poveikis finansinėms operacijoms ir neigiamų pasekmių, susijusių su finansinėmis priemonėmis, kontrolė patenka į 39-ojo TAS taikymo sritį.

Apsidraudimo priemonių apskaitai taikyti turi būti įvykdytos tam tikros sąlygos. Apsidraudimo priemonių apskaitos taikymui apdraustojo objekto ir susijusios finansinės priemonės savybės turi atitikti tam tikras sąlygas. Šiuo atveju siekiama paaiškinti apdraustojo objekto ir išvestinės finansinės priemonės ryšį bei paaiškinti, kaip taikoma apsidraudimo priemonių apskaita.

Atvejo informacija

Įmonė „Babilonas“ teikia nacionalines ir tarptautines pervežimo paslaugas. Nors įmonė nuo pat įkūrimo stipriai išaugo, jai visada buvo būtinas geras valdymas transporto sektoriuje, kuriame yra labai didelė konkurencija. Transporto sektorius yra vienas iš sektorių, susiduriančių su didele veiklos rizika, kurią reikia nuolat valdyti. Tačiau nepaisant visų savo rizikų, transporto sektorius džiugino savo investuotojus, nes sėkmingai valdomų įmonių finansiniai rezultatai virsta aukštais pelningumo rodikliais.

2022 metų pradžioje įmonės „Babilonas“ finansų vadovas pareiškė, kad reikia atkreipti dėmesį į kylančias rizikas dėl energijos kainų ir imtis atitinkamų atsargumo priemonių. Tačiau aukščiausia vadovybė ir už veiklą atsakingi vadovai teigė, kad ekonominė veikla pasaulyje auga lėtai ir degalų kainų augimas šioje aplinkoje bus ribotas. Aukščiausi vadovai teigė, kad perkamo degalų saugojimo kaštai bus dideli. Tada finansų vadovas nusprendė įsigyti opcioną, kad bent užsidirbtų iš degalų kainų padidėjimo.

Po trumpų tyrinėjimų finansų vadovas nusprendė, kad būtų tikslinga investuoti į žaliavinės naftos ateities sandorius. Netrukus po to, kai finansų vadovas įsigijo ateities sandorį, visą pasaulį palietusi neigiama žinia privertė sparčiai kilti degalų kainas. Finansų vadovas uždirbo nemažą pelną realizuodamas savo ateities investicijas.

Tačiau įmonės ūkinės veiklos naujienos buvo blogos. Kylančios degalų kainos turėjo neigiamų pasekmių sąnaudoms. Išankstinis degalų įsigijimas apsidraudimui nuo degalų kainų ženkliai padidino sandėliavimo kaštus. Tačiau, kol šie papildomai įsigyti degalai iš cisternų nebuvo panaudoti, pasaulinės degalų kainos vėl krito ir pasiekė seną lygį, o tai padidino įmonės degalų ir sandėliavimo nuostolius iki reikšmingo lygio. Metų pabaigoje įmonės „Babilonas“ degalų sąnaudos už 2022 m. buvo 5 000 000 PV*, o degalų kaina sandėliuose buvo 4 000 000 PV. Šis kuro kainų pokytis neigiamai paveikė įmonės pelningumo tendenciją. O kiti metai būtų dar prastesni dėl degalų įsigijimo 2022 m. už aukštas kainas, kurių didžioji dalis vis dar nesunaudota.

Svarstydamas būdus, kaip sumažinti galimą degalų sąnaudų padidėjimo įtaką finansinėms ataskaitoms, finansų vadovas sumanė taikyti apsidraudimo priemonių apskaitą. Susitikę finansų, apskaitos ir operacijų vadovai apskaičiavo, kad dėl degalų kainų padidėjimo papildomai įsigijo degalų už 6 mln. PV. Finansų vadovas teigė, kad su ateities sandoriu jis uždirbo 5,5 mln. PV pelno. Ir jis pareiškė, kad pelnas iš investicijų į ateities sandorius ir išlaidų padidėjimas gali būti apdraustas. Apskaitos vadovas taip pat teigė, kad apsidraudimas galimas. Jis pridūrė, kad 2,5 mln. PV papildomų degalų sąnaudų pervesta į paslaugų sąnaudų sąskaitą, o likusi suma apskaitoma atsargų likučiuose ataskaitinių metų pabaigoje.

* PV – piniginiai vienetai.

Klausimai diskusijai

- a. Parodykite, kaip apsidraudimo priemonių apskaita paveiks įmonės „Babilonas“ finansines ataskaitas tiek tuo atveju, jei apsidraudimo priemonės bus naudojamos, tiek tuo atveju, jei jos nebus naudojamos.
- b. Ar tikslinga įmonei taikyti apsidraudimo priemonių apskaitą?

ATVEJO ANALIZĖS SPRENDIMAS – 39-asis TAS „Finansinės priemonės. Pripažinimas ir vertinimas“

a. Jei bus taikoma apsidraudimo priemonių apskaita, tai bus pinigų srautų apsidraudimas. Šiuo atveju apsidraudimo elementas yra degalų kaina. Pinigų srautų apsidraudimo atveju pelnas ir nuostoliai, atsirandantys dėl apdraustojo objekto ir apsidraudimo priemonės, turi būti vertinami ir pripažįstami atskirai. Šiuo atveju įmonė „Babilonas“ apskaičiavo, kad dėl padidėjusių degalų kainų ji išleido 6 mln. PV daugiau. Kadangi iš šių papildomų išlaidų panaudota 2,5 mln. PV, tai ši suma buvo perkelta į paslaugų sąnaudas. Likę 3,5 mln. PV yra atsargų likučiuose ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ir, panaudojus kitais metais, ši suma bus perkelta į paslaugų savikainą.

Pelnas iš ateities sandorio yra 5,5 mln. PV. Apsidraudimo apskaitoje šis pelnas neturėtų būti tiesiogiai perkeltas į pelną ir nuostolius, bet turėtų būti pripažįstamas kaip kitos bendrosios pajamos. Pelnas iš ateities sandorių turėtų būti perkeltas į pelną ir nuostolius tuo pačiu laikotarpiu, kaip ir pelnas (nuostoliai), atsirandantys dėl degalų kainos. Tuomet tam tikra ateities sandorių prieaugio dalis turėtų būti panaudota 2022 m. paslaugų sąnaudoms kompensuoti. Likusi suma bus skirta 2023 m. paslaugų sąnaudoms kompensuoti dėl brangių degalų naudojimo. Skačiavimai ir 2022 m. paslaugų sąnaudų užskaitos įrašas yra tokie:

	Iš viso	2022	2023
Kuras	(6 000 000)	40 % (2 400 000)	60 % (3 600 000)
Ateities sandoris	5 500 000	2 200 000	3 300 000
Iš viso	(500 000)	200 000	300 000

D Nepripažintas pelnas iš ateities sandorių (kitos bendrosios pajamos) 2 200 000 PV

K Paslaugų sąnaudos

2 200 000 PV

Šiuo įrašu, dalis dėl degalų kainų padidėjimo išaugusių paslaugų sąnaudų bus kompensuota ateities sandorio pelno dalimi, nustatytos kaip apsidraudimo priemonė.

b. Tiesiog NE. Norint taikyti apsidraudimo priemonių apskaitą, sandoryje turi būti nustatytas ryšys tarp objekto ir priemonės, kurio kvalifikacijai yra būtinos šios sąlygos:

1) oficialus apsidraudimo santykių, ūkio subjekto rizikos valdymo strategijos ir apsidraudimo strategijos apsidraudimo pradžioje nustatymas ir dokumentavimas;

2) aukštas apsidraudimo efektyvumas;

3) pinigų srautų apsidraudimo sandorių atveju prognozuojamas sandoris, kuris yra apsidraudimo objektas, turi būti labai tikėtinas ir turėti įtakos pinigų srautų svyravimams, kurie galiausiai gali turėti įtakos pelnui arba nuostoliams;

4) patikimas apsidraudimo efektyvumo matavimas;

5) apsidraudimo sandoris vertinamas nuolat ir nustatoma, kad jis buvo labai veiksmingas visais finansiniais ataskaitiniais laikotarpiais, kuriems apsidraudimas buvo skirtas.

Šiuo atveju matome, kad apsidraudimo santykiai pradiniam etape nėra dokumentuoti. Dar svarbiau, kad degalų kainų didėjimo rizikos vadovybė pačioje pradžioje neidentifikavo kaip reikšmingos rizikos. Dėl šios priežasties aukščiau taikyta apsidraudimo priemonių apskaita buvo taikyta ne pagal 39-ajame TAS nurodytas taisykles.